

Rævens føde i dag i forhold til for 50 år siden

Pagh, Sussie ; Kjær Illeman, Jesper ; Riis Olesen, Carsten; Chriél, Mariann

Published in:
Jaeger

Publication date:
2014

Document Version
Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link back to DTU Orbit](#)

Citation (APA):
Pagh, S., Kjær Illeman, J., Riis Olesen, C., & Chriél, M. (2014). Rævens føde i dag i forhold til for 50 år siden. *Jaeger*, 23(10), 67-69.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Rævenes føde i dag i forhold til for 50 år siden

Agerlandet har ændret sig herhjemme og dermed fødeudbuddet for rævene. Hvad har det betydet for deres fødevalg? Læs svaret her!

Tekst: Sussie Pagh, Jesper Kjær Illeman, Carsten Riis Olesen, alle Danmarks Jægerforbund, og Mariann Chriél, DTU-Veterinærinstituttet
Foto: Torben Møller-Nielsen, Danmarks Jægerforbund **Grafik:** Sussie Pagh, Danmarks Jægerforbund

Ræven søger føde både på landet og i bebyggelser og haver, og den sætter tænderne i stort set hvad som helst.

► **INDEN FOR DE** seneste 50 år er agerlandet i Danmark blevet ændret. Mange mindre gårde med husdyrhold er nedlagt til fordel for mere industrialiserede bedrifter. Køer og grise på græs er blevet sjældenheder. Markerne er blevet større, og de gødes og sprøjtes for at maksimere udbyttet. Mange naturlige småbiotoper som markskel, hegn og småkrat er forsvundet i det dyrkede land, og en udbygning af vejnettet har betydet en øget opdeling af naturlige biotoper. Disse tendenser gælder ikke kun i Danmark, men i det meste af Europa. Og sammen med ændringerne i landskabet er der sket ændringer i bestandene af vilde dyr.

Både hare og agerhøne er gået stærkt tilbage i agerlandet. I Danmark er vildtudbyttet ifølge Institut for Bioscience, Aarhus Universitet faldet fra omkring 300.000 harer i perioden 1965-1970 til 55.300 harer i 2012/13. Vildtudbyttet af agerhøns er gået fra knap 200.000 fugle i 1965-1970 til 28.800 fugle i 2012/13. Udbyttet af råvildt er på den anden side steget fra omkring 30.000 i 1965-1970 til 127.400 i 2012/13.

Vildtudbyttet afhænger til en vis grad af jægerens indsats, men regnes

for at kunne afspejle bestandssvingninger.

Selvom der videnskabeligt set er bred enighed om, at nedgangene i antallet af harer og agerhøns skyldes en mere intensiv dyrkning i landbruget, er der dog en bekymring for, om rævene i dag tager en større andel af småvildtet end tidligere.

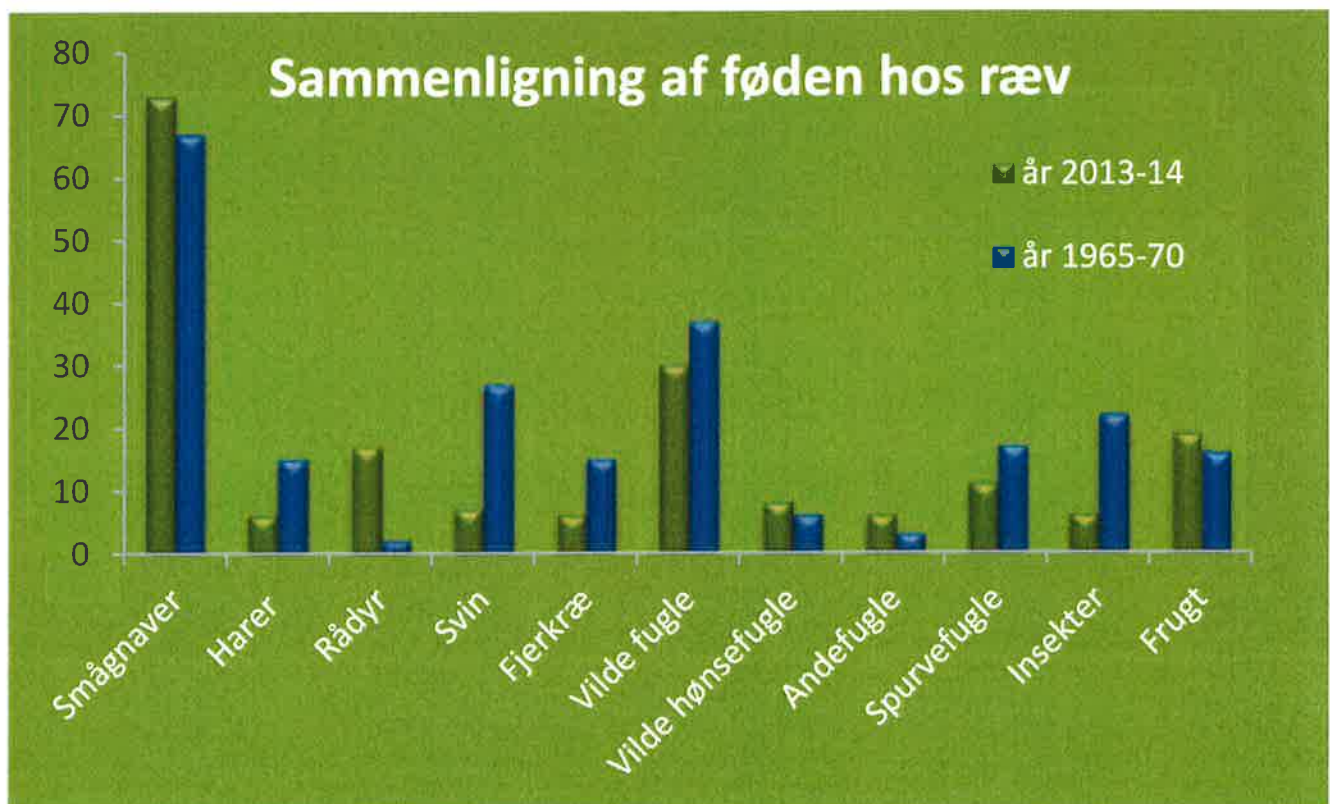
Ændrede bestande afspejles i føden

Sammenligner man fødesammensætningen hos ræve i dag med rævenes føde for 50 år siden, er der ikke sket ændringer i hyppigheden af smågnavere, men der blev fundet væsentlige ændringer i hyppigheden af hare, rådyr, svin, fjerkræ og insekter (fig. 1).

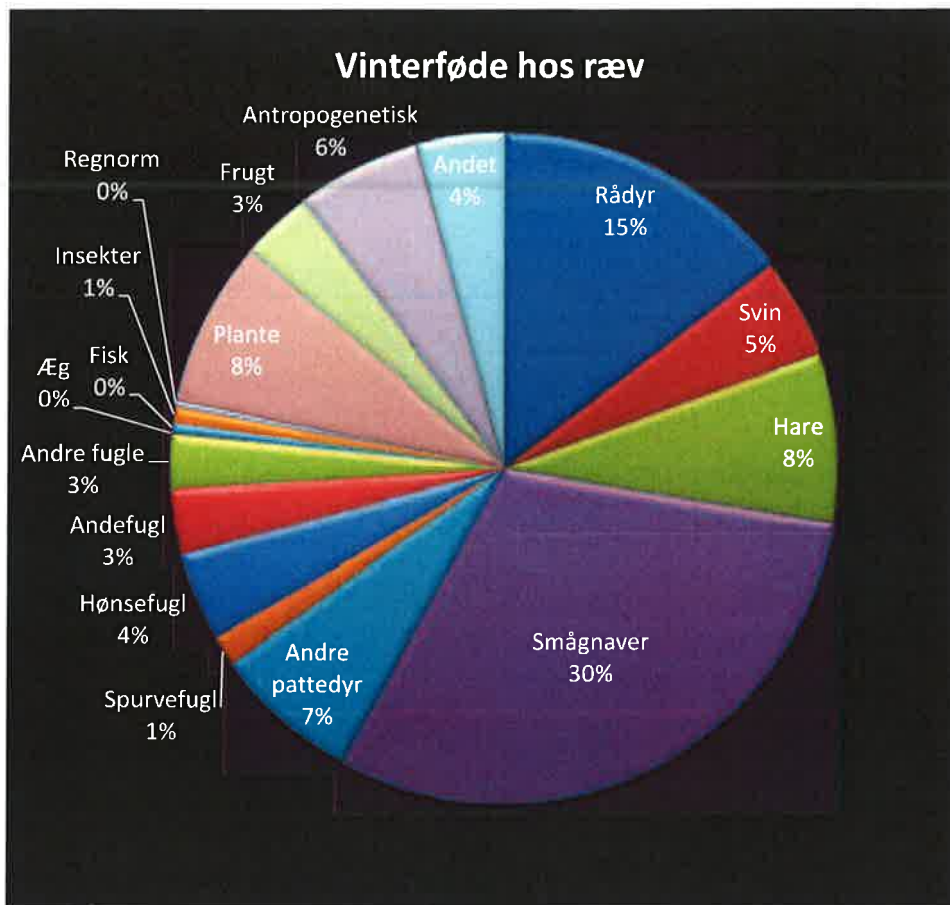
De ændringer, der er sket i rævenes føde, følger ændringerne registreret i vildtudbyttestatistikken og dermed bestandene samt ændringer i landbrugsdriften. Forekomsten af hare i rævens føde er halveret i dag i forhold til i 1970'erne, mens mængden af råvildt er steget markant i rævenes føde (fig. 1). Det var ikke muligt at påvise agerhøns i rævenes føde i denne undersøgelse. Hønsefugle kan kun bestemmes til art, hvis der findes fjer, som er intakte nok til, at de kan be-

stemmes. De fjer fra hønsefugle, som kunne bestemmes, var enten fra hvide høns eller fasaner. Da de fleste ræve i denne undersøgelse er nedlagt i vinterperioden, er råvildtresterne fra voksne dyr, som formentlig er trafikdræbte eller rester fra opbrækninger på jagter. Det ser ud til, at råvildtkadavere har afløst andelen af kadavere fra husdyrhold i rævens føde. Andelen af svin er ikke overraskende faldet med mere end to tredjedele. Ræve har tidligere kunnet hente kadavere af husdyr på møddinger bag gårdene. Døde dyr fra husdyrproduktioner afhentes i dag inden for få dage til destruktion, men rævene kan alligevel nå at hente lidt døde grise inden afhentningen. Også andelen af fjerkræ er mere end halveret i dag i forhold til tidligere. Det skyldes uden tvivl samme udvikling i landbruget, hvor fjerkræfarme har afløst hønsegårde.

Umiddelbart kan det overraske, at andelen af insekter er faldet så markant. Det kunne foranledige til at antage, at bestandene af insekter i det åbne land er faldet markant. Det er det måske også, men ser man på, hvilke insekter rævene har spist, så er det overvejende store løbebiller og i særlig grad skarnbasser. Før i tiden, da

Figur 1. Sammenligning af forskellige byttedyrs forekomst i føden hos ræve i dag i forhold til årene 1965-1970. Forekomsten angives som % af forekomst af maver med indhold.

Figur 2. Fødefordeling i en gennemsnitsrævemave. Fødefordelingen er angivet som biomasse, dvs. vægtprocent. Bemærk, at der er forskel på, om et bytte angives i % af forekomst eller i biomasse. F.eks. forekommer plantemateriale i over 70% af alle rævemaver, men biomasseandelen er kun otte %. Antropogenetisk føde er føde, som stammer fra mennesker, f.eks. fuglekugler, kattefoder og madrester.

der var malkekøer på græs, kunne rævene finde store mængder skarnbasser omkring kokasserne på marken. Så det store fald i mængden af insekter skal derfor sandsynligvis tilskrives en halvering i antallet af malkekøer fra 1970 og til i dag, og at kun en fjerdedel af malkekøerne i dag kommer på græs.

En anden og lidt pudsigt ændring i rævenes føde er, at man kan se, at rævene i dag færdes omkring bebyggelse og i haver. Der blev fundet en del rester af fuglekugler og stumper af de dertilhørende grønne net, flere maver indeholdt hunde- og/eller kattefoder eller madrester, som formentlig var sat ud til husets kat eller hund.

Ræve er fødegeneralister

I alt blev 344 maver undersøgt for indhold. Af disse måtte 28 maver fra ræve fanget i fælder udelukkes fra undersøgelsen, da det ikke var muligt at skelne det bytte (sædvanligvis andefugl), som rævene havde ædt i fælden, fra naturlige bytterester. De resterende 316 maver blev brugt til analysen af rævenes kost. Maverne kom fra døde ræve indsamlet på Djursland, i Midtjylland og Sønderjylland

ligesom i den tidligere undersøgelse (1965). Geografiske forskelle herudover indgår ikke i undersøgelsen. Langt de fleste maver (251) stammede fra ræve skudt af jægere i jagtsæsonen. 33 ræve var trafikdræbte, og 32 var døde af andre årsager. Materialet i begge undersøgelser (1965 og 2013) dækker således primært perioden oktober til februar og giver derfor ikke grundlag for at udtale sig om rævenes fødevalg på den årstid, hvor de fleste byttedyr yngler.

En del ræve (16%) havde tom mave. Maveindholdet fra ræve med føde i maven vejede i gennemsnit 103 g, men maver med op til 400 g forekom. Tager man en gennemsnitsmave på 100 g, vil den indeholde rester af ca. 65 g pattedyr og 11 g fugle, hertil kommer en lang række fødeemner, som forekommer i mindre mængder, f.eks. fisk, insekter, især store biller, frugt og plantemateriale, og hvad rævene kan finde omkring mennesker (fig. 2).

Af større pattedyr blev der ud over hare og rådyr fundet rester af får, mink, grævling, ræv og kat. Der blev fundet syv arter af smånavere, nemlig almindelig markmus, sydmark-

mus, mosegris, rødmus, brun rotte, dværgmus og skovmus eller halsbåndmus. Hårene af skovmus og halsbåndmus er svære at skelne fra hinanden. Til forskel fra tidligere fødeundersøgelser blev der slet ikke fundet pindsvin, muldvarp eller spidsmus.

Blandt de identificerede fuglearter var en del fasan samt gråand, krikand og kragefugle, eksempelvis gråkrage og skovskade. Desuden blev der fundet rester af måge, solsort, sjagger, vindrossel, sangdrossel, grå- eller skovspurv, blåmejse, bogfinke og kvækerfinke. Æggeskal blev fundet i fire maver. Fisk blev fundet i otte maver, men et par af disse fiskerester blev fundet sammen med mink og stammer formentlig fra minkfoder. Insekter var for det meste store biller, et par maver indeholdt regnorme og krabberester. Plantemateriale var for det meste blade og kviste, som ræven havde slugt sammen med andet bytte, men der blev også fundet en hel del græs og frugt. Især rester af æble var almindeligt.

sup@jaegerne.dk, jki@jaegerne.dk, cro@jaegerne.dk, march@vet.dtu.dk